

Het traject KC Dronten natuurinclusief ahv praatplaat toekomstbestendige gebiedsontwikkeling

Inhoud

- Intro
- 1. Beleidskader overzicht natuurinclusief Dronten
- 2. Bondig overzicht beleid alle thema's
- 3. Gezamenlijk invullen ambitie roos
- 4. Maatregelen koppelen aan maatschappelijke waarden
- 5. Maatregelen en effecten in beeld
- 6. In kaart brengen van stakeholder
- 7. Organisatie: met wie werk je samen wanneer?
- 8. Blueprint Dronts'proces

Bijlagen:

- Generiek overzicht maatschappelijke baten
- uitleg gekozen maatregelen interventies voor dit KC
- oefening baten en effecten van natuurinclusieve maatregelen
- koppelkansen matrix ruimtelijke interventies (algemeen)
- uitleg stakeholders en sociaal proces

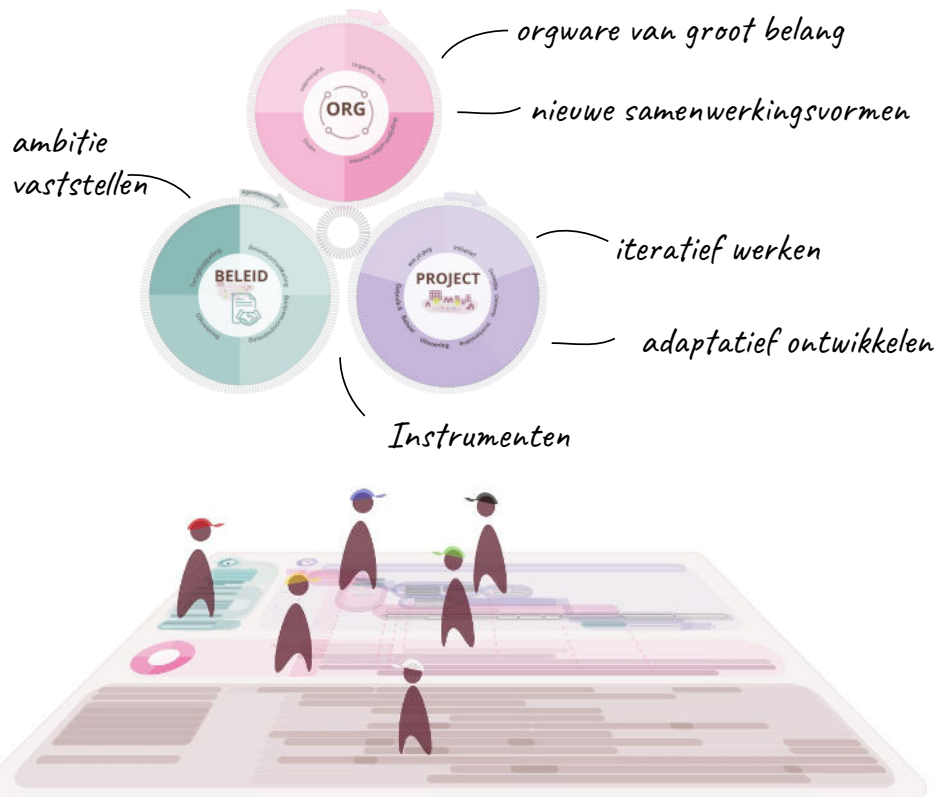
Het traject KC Dronten natuurinclusief

Casusvraag

Hoe ontwikkelen we een schaalbare blauwdruk voor natuurinclusieve en toekomstbestendige herontwikkeling van maatschappelijk vastgoed in Dronten?

Dronten staat aan de vooravond van de vervanging van meerdere scholen, gymlokalen en sporthallen. Dit biedt de kans om twee natuurinclusieve kindcentra en hun omgeving toekomstbestendig in te richten. Samen met inwoners en partners ontwerpen we gebouwen, speelpleinen en openbare ruimte die bijdragen aan biodiversiteit, klimaatadaptatie, ontmoeting, spelen, bewegen en leren.

Dit traject levert een praktische blauwdruk op met nieuwe vormen van samenwerken voor toekomstige herontwikkelingen in Dronten. Met interactieve sessies brengen we belangen, kennis en rollen samen, waardoor integrale keuzes beter en sneller kunnen worden gemaakt.

Voorbeeldtraject met 3 sessies: Dronten Kindcentrum

Sessie 1: Hoe ziet het proces eruit?

- Huidig beleid betreft voornamelijk wensen, weinig kaders
- Inzicht in de mate waarin afhankelijkheid van ambitieus beleid en persoonlijk eigenaarschap het proces beïnvloeden.
- Zonder praktische handvatten (zoals bewezen interventies en instrumenten) blijven ambities vaak steken op papier.
- Interactie: doorlopen proces aan de hand van rode draad, en gezamenlijk invullen ambitie roos.

Sessie 2: Oplossingen verkennen

- Inzichtelijk maken: hoe halen wij onze ambities?
- Inzicht in: Wat zijn dilemma's en koppelkansen? KPI's en instrumentarium
- Inzicht in maatschappelijke baten als onderbouwing voor ambitieus beleid en een basis voor bestuurlijk commitment.
- Interactie: Selectie van passende interventies op basis van het ambitieweb, inclusief inzicht waar belangen of ambities kunnen schuren. Inclusief inzicht in maatschappelijke baten

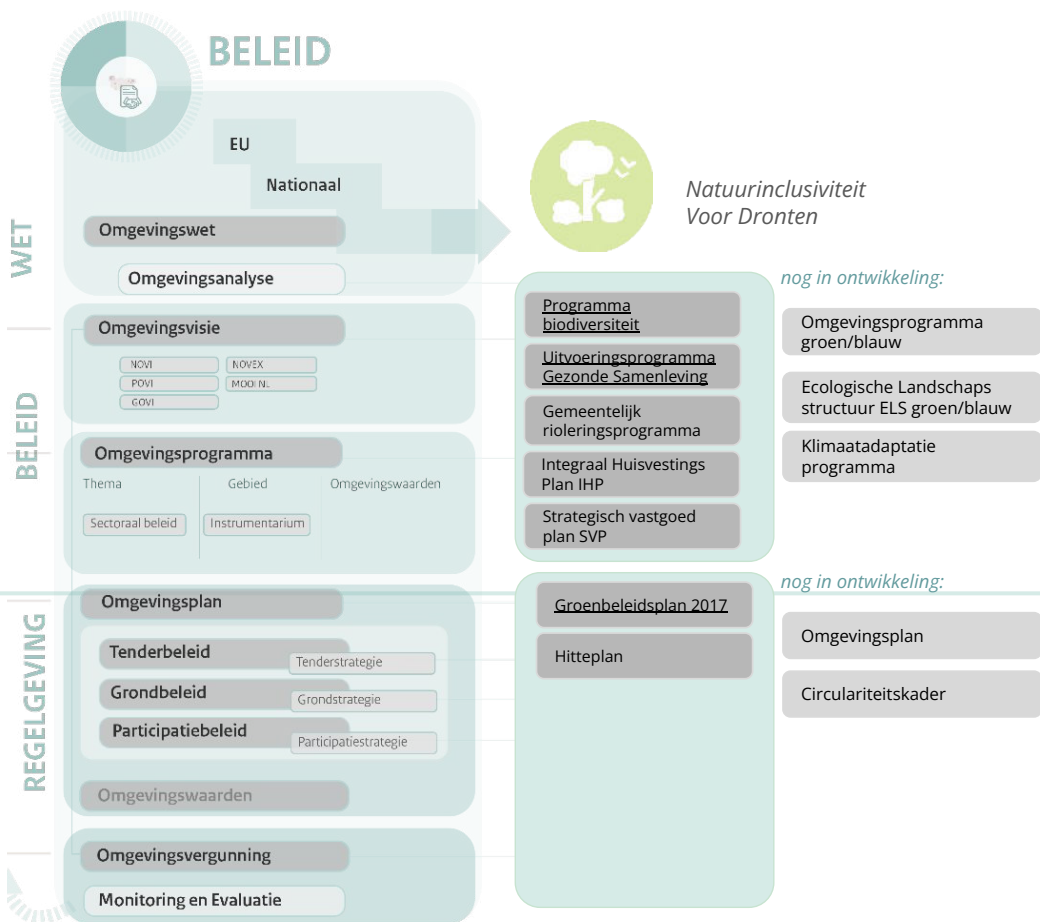
Sessie 3: Met wie?

- Heldere afspraken over wie wanneer meedenkt, meebeslist en welke invloed partijen hebben.
- Inzicht in hoe het sociale ontwikkelproces kan worden ingepast in het bestaande ontwikkelproces, met ruimte voor kort-cyclisch werken en participatie.
- Ontwerp van een passende samenwerkingsaanpak die recht doet aan de verschillende belangen en perspectieven.
- Interactie: Stakeholders identificeren in stakeholder web + samen eigen blueprint tekenen; Dronten's proces voor maatschappelijk vastgoed

1. Beleidskaders overzicht Dronten

Inzicht uit deze stap:
Inzicht in maatschappelijke baten versterkt de basis voor ambitieus beleid. Het huidige beleid bevat vooral ambities en weinig concrete eisen.

Beleed:

- Programma Biodiversiteit, met de programmalijn 'Natuurinclusief werken is de norm' 2025-2030
- Uitvoeringsprogramma gezond samenleven (een kans; *Gemeente Dronten wil gezond samenleven versterken door gemeenschappen te verbinden en sociale structuren te verbeteren.*) Doel 1: Inwoners leven in een gezonde leefomgeving.
- Integraal huisvestingsplan IHP
 - *Zowel de schoolbesturen als de gemeente hebben de nadrukkelijke wens om de omgeving van de scholen, waaronder de schoolpleinen, groen in te richten.*
 - *Gemeente en schoolbesturen zien het realiseren van kwalitatief goede en duurzame huisvesting als een maatschappelijke en gezamenlijke verantwoordelijkheid.*
- Gemeentelijk rioleringsplan: klimaatadaptieve maatregelen in de kernen om wateroverlast bij hevige buien te voorkomen

Regelgeving:

- **Groennorm** van 105m2 openbaar groen per inwoner
- **PvE**
- **SPvE** (groene gevels, natuurlijke afscheiding, natuurlijke schaduwplekken, indicator soorten zoals egel, huismus, wilde bij, benoemd]
- Gezond samenleven: **KPI is beweegnorm**
- Hitteplan:

3. Bondig overzicht alle thema's in fasen van de routekaart

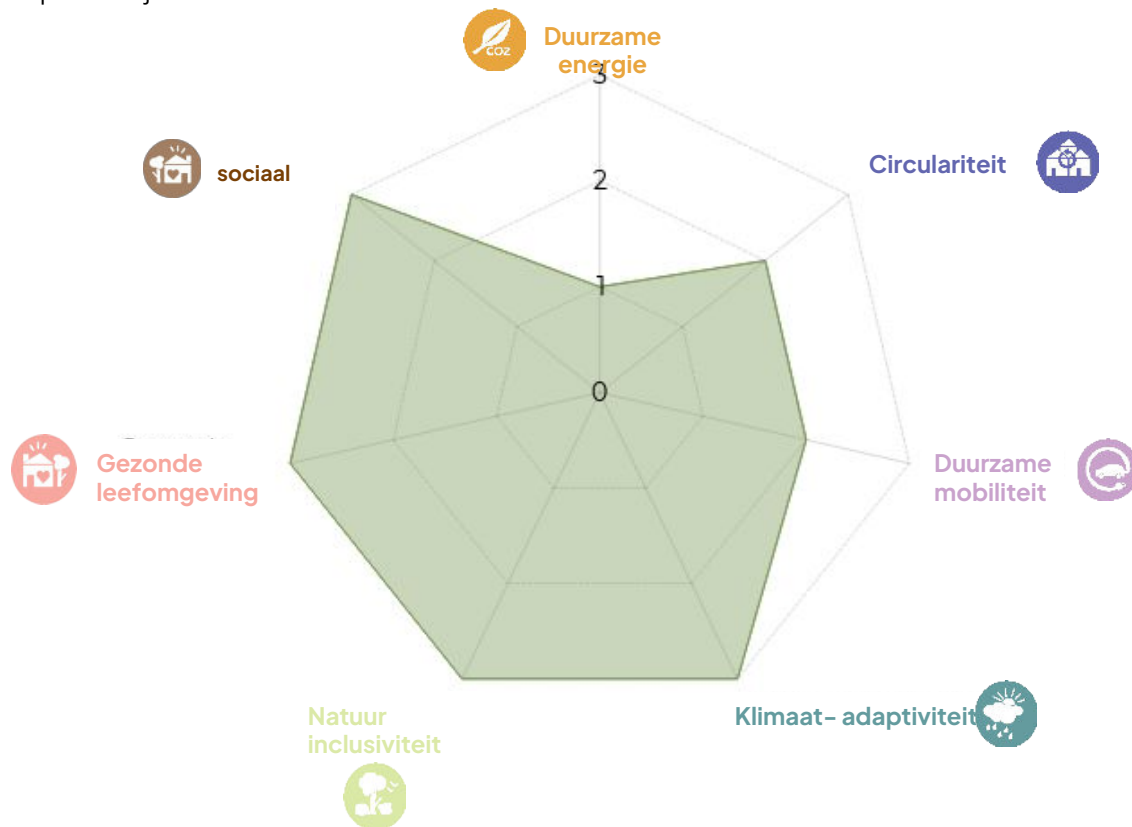
hele gemeente Dronten

	Beleid	Initiatief	Haalbaarheid	Realisatie	Gebruik	End of use
 Duurzame energie	Warmteprogramma (Q4 2026) Nu is het de transitievisie Nieuwe Warmte. Toekomstvisie 2050. Omgevingsvisie	check net congestie zonnelader indicatoren convenant tbb	congestie, liander, financien	Aansluiten op laadinfrastructuur, afstemmen met netbeheerder over aansluitcapaciteit	Energie coach, witgoedregelin, isolatie-actie	Eigendom en beheer van lokale energie-infrastructuur
 Circulariteit	Beleidskader Circulaire Economie Dronten (in ontwikkeling). Toekomstvisie 2050	- kijk naar vrijkomende materialen	- Compact en biobased/secundair bouwen toetsen, - milieu-impact en principes - Houtbouw/Natuurinclusief checken	zorg voor placemaking. vraag en aanbod van materialen koppelen tussen ketenpartijen	Circulaire leefstijl stimuleren bij bewoners en bedrijven	Rekenen met restwaarde
 Mobiliteit	-Gemeentelijk Verkeer- en Vervoerplan (GVVP) Dronten 2017–2027	Omgevingsvergunning CROW Publicatie Parkeren Meldingen en verzoeken	Beleid toetsen aan GVVP. Aanvragen omgevingsvergunningen toetsen op de omgevingsvisie. Inwonermeldingen en verzoeken handhaving toetsen aan de apv	GVVP beleid doorvoeren in onderliggend beleid en in projecten. Toetsen van aanvragen omgevingstafels. Verzoeken toetsen aan APV	Inwonermeldingen en handhavingverzoeken toetsen aan de APV;	Aanpassing of bewust geen aanpassing van de openbare ruimte.
 Klimaat-adaptiviteit	GRP 2022-2028 -bescherming volksgezondheid -Zorgplichten afvalwater en grondwater -duurzaam en toekomstbestendig systeem	check toolbox natuur inclusiviteit > ten minste 2 voor indicatorsoorten een geschikt leefgebied wordt aangelegd	Relinen riolering versus vervangen. nieuwe aanleg gescheiden stelsels, maatregelen tegen hitte opstellen, wadi's toepassen, vergroenen en waterberging-sponswerking van de bodem verbeteren.	aanleg groen, wadi's, schaduw routes. mensen actief informeren.	beheer en onderhoudsplan	
 Natuur inclusiviteit	- Groenbeleid 2017 - Programma Biodiversiteit, -Uitvoeringsprogramma gezond samenleven - Strategisch VastgoedPlan (SVP)	- wat zijn de huidige flora en fauna (omgevingsscan) - Er wordt een leefgebied gecreeerd voor de egel en de huisemus	- is er een bedreigde soort? - meenemen vleermuiskasten - meenemen vleermuiskasten +"plaatsen nestkasten	toetsen plaatsing kasten	beheerplan vleermuiskaste met bewoners. Ecologisch beheer toepassen waar nodig	Uitgaan van bestaande flora en fauna
 Gezonde leefomgeving	Strategisch kader Sociaal domein "mensen maken de samenleving"	Strategisch kader Sociaal domein "mensen maken de samenleving"	Ontbreekt: gezondheidsdoelen meenemen bij start van ruimtelijke plannen	Ontbreekt: toetsingskader hoe gezondheid meeweegt in haalbaarheid	fysieke buitenruimte draagt bij aan beweging.	
 SOCIAAL	Strategisch kader Sociaal domein "mensen maken de samenleving". De 3 uitvoeringsprogramma's: Bestaanszekerheid bieden, kansgelijkheid vergroten en gezond samenleven versterken	Ontbreekt: koppeling met fysieke ontwikkelplannen in een vroeg stadium	Ontbreekt: hoe wegen sociale opgaven mee in de haalbaarheid van een project	Ontbreekt: rol van bewoners bij realisatie van de openbare ruimte	Ontbreekt: koppeling met gebruik van voorzieningen door kwetsbare groepen	

3. Gezamenlijk invullen ambitieroos

Deze ambitie roos is ingevuld door de betrokkenen van de gemeente Dronten in sessie 1, om doelgericht een afweging te maken tussen bestaand beleid en bekende ambities in relatie tot natuur inclusiviteit. Deze roos reflecteert de persoonlijke ambitie van de betrokkenen.

Inzicht uit deze stap:
De Drontense kernwaarden vormen een sterke basis voor de opgave: een duidelijke ambitie op groen, leefbaarheid en sociale samenhang.

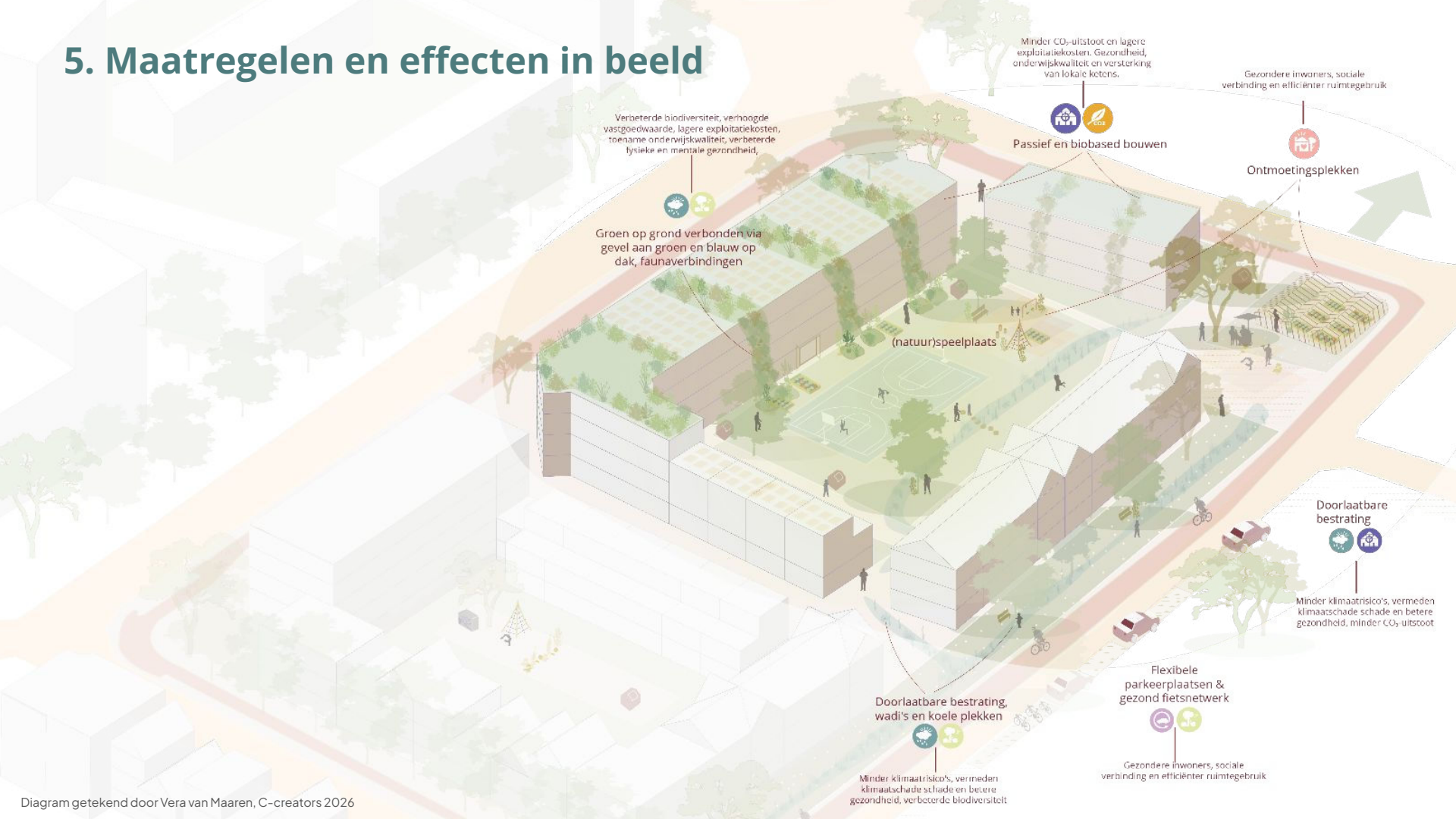
4. Maatregelen koppelen aan maatschappelijke waarden

Inzicht uit deze stap:

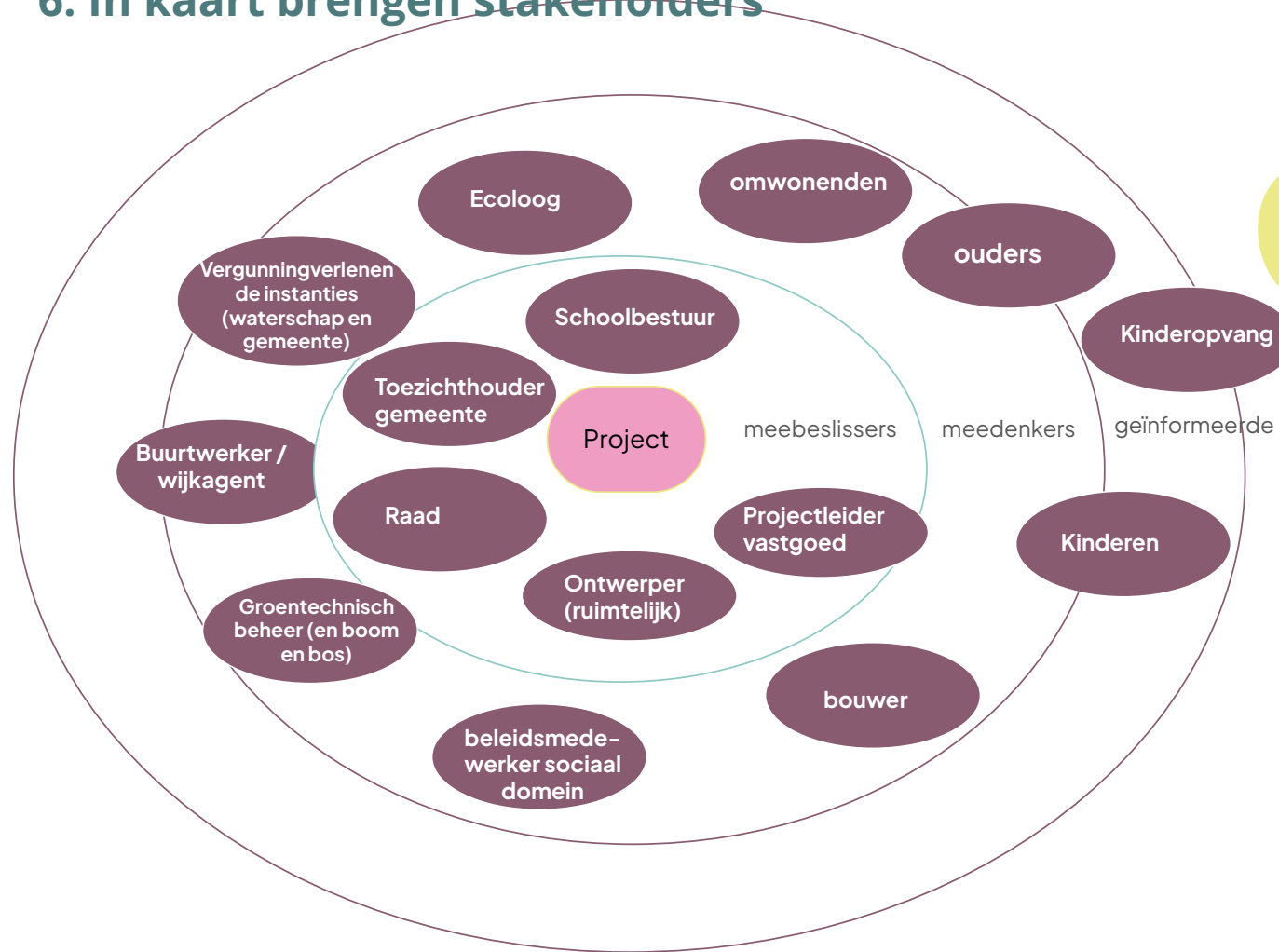
Veel maatregelen leveren tegelijkertijd ecologische, sociale én economische waarde op. Juist deze stapeling van baten door slim meervoudig ruimtegebruik, maakt integrale en natuurinclusieve gebiedsontwikkeling aantrekkelijk en kosteneffectief.

Maatregel	Effect	Maatschappelijke waarde	Belanghebbenden
 Passief bouwen	Lagere energiebehoefte voor verwarming en koeling	Minder CO ₂ -uitstoot en lagere exploitatiekosten	Inwoners, gemeente
 Biobased bouwen	Gezonder binnenklimaat en betere concentratie	Gezondheid, onderwijskwaliteit en versterking van lokale ketens	Leerlingen, scholen, lokale ondernemers
 Flexibele parkeerplaatsen & fietsstraat	Meervoudig ruimtegebruik en meer actieve mobiliteit	Minder parkeerdruk, gezondere leefstijl en betere bereikbaarheid	Omwonenden, leerlingen, ouders, school
 Doorlaatbare bestrating, wadi's en koele plekken	Meer waterberging, infiltratie en schaduw	Minder klimaatrisico's, vermeden klimaatschade schade en betere gezondheid, verbeterde biodiversiteit	Waterschap, gemeente, school, inwoners
 Natuurspeelplaats, groen-blauw dak en faunaverbindingen	Meer natuurcontact, meer groene ruimte in OR, verkoeling, waterberging en toename ontmoetings- en beweeg plekken in het groen door meervoudig ruimtegebruik	Verbeterde biodiversiteit, verhoogde vastgoedwaarde, lagere exploitatiekosten, toename onderwijskwaliteit, verbeterde fysieke en mentale gezondheid, sterkere sociale cohesie, minder klimaat risico's.	Inwoners, maatschappelijke organisaties, school
 Sport- en ontmoetingsplekken	Meer beweging, ontmoeting en gedeeld gebruik van ruimte	Gezondere inwoners, sociale verbinding en efficiënter ruimtegebruik	Gemeente, school, leerlingen, ouders, kwetsbare groepen

5. Maatregelen en effecten in beeld

6. In kaart brengen stakeholders

Inzicht uit deze stap:

Een sociaal ontwikkelproces verbreedt de kring van meedenkers, van kinderen en ouders tot buurtpartners, zodat plannen beter aansluiten bij de praktijk en de behoeften van de wijk. Dit vraagt om andere vormen van samenwerking en een minder lineair projectproces, waarin ruimte is voor participatie, tussentijds leren, bijsturen en het gezamenlijk ontwikkelen van oplossingen.

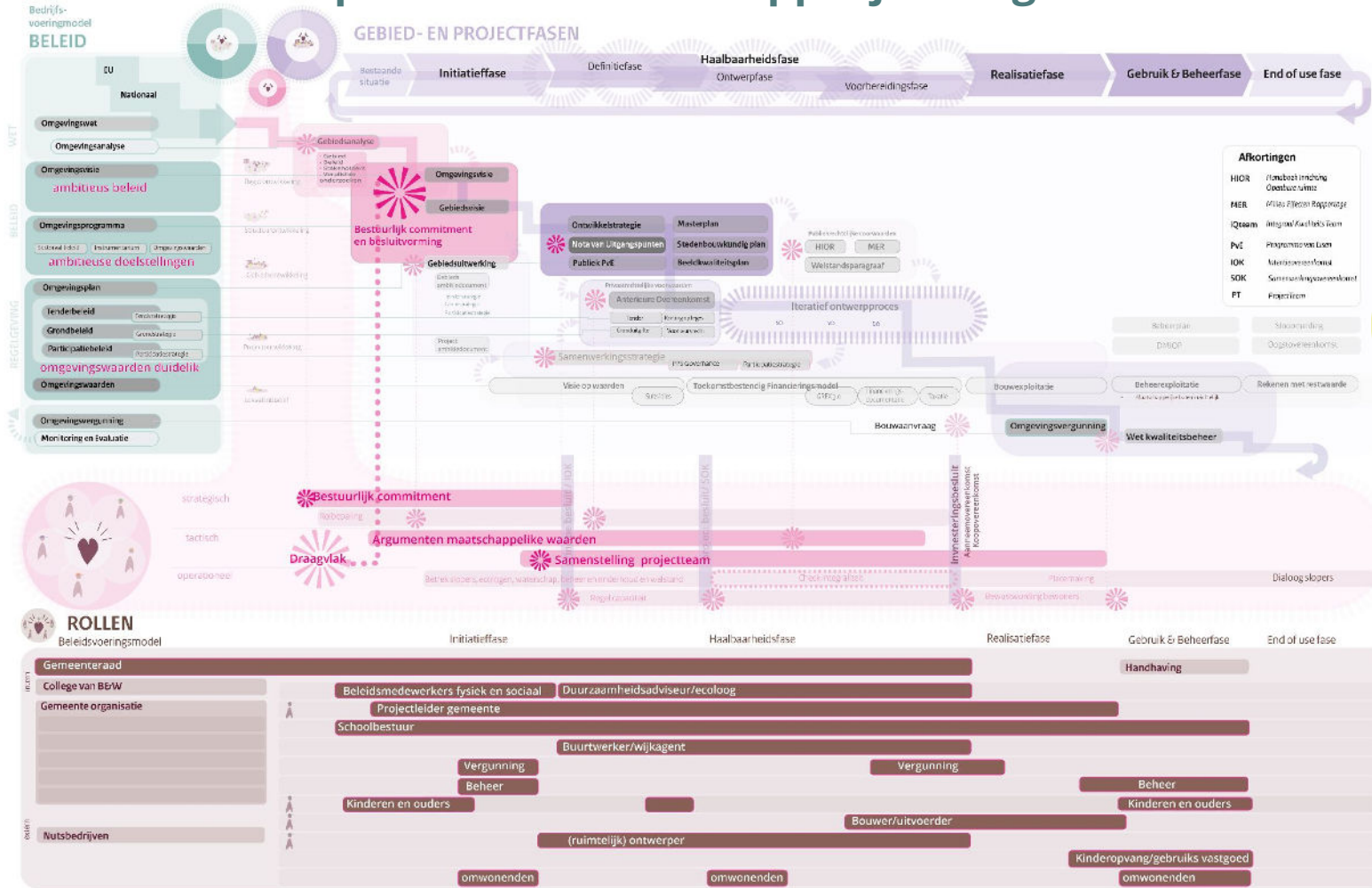
Persona:
Belang:
Macht:

- **Meer perspectieven en kennis** worden ingebracht, waardoor kansen, risico's en behoeften eerder zichtbaar worden.
- **Besluitvorming wordt complexer**, omdat belangen moeten worden afgestemd en keuzes gezamenlijk worden verkend.
- **Participatie verschuift naar co-creatie**: gebruikers denken niet alleen mee over plannen, maar leveren actieve input voor ontwerp en uitvoering.
- **Het proces wordt minder lineair**, omdat nieuwe inzichten uit gesprekken kunnen leiden tot aanpassingen van eerdere keuzes.
- **Er is meer behoefte aan gezamenlijke leer- en beslismomenten**, waarbij plannen tussentijds worden getoetst en bijgesteld.

Het vergroten van de kring van meedenkers I vraagt om een meer iteratief en flexibel projectproces waarin samenwerken, leren en bijsturen centraal staan.

8. Drontens blueprint voor maatschappelijk vastgoed

Inzicht:
Ook behoefte van omgeving meegenomen in PubliekPvE en NvU. Veel **ambities** komen voor uit intrinsieke motivatie, aan begin van proces inzicht in maatschappelijke **baten** helpt bij draagvlak + keuzes. Daarmee **ambitie-erosie** voorkomen gedurende het proces.

Bijlagen

Sessie 1

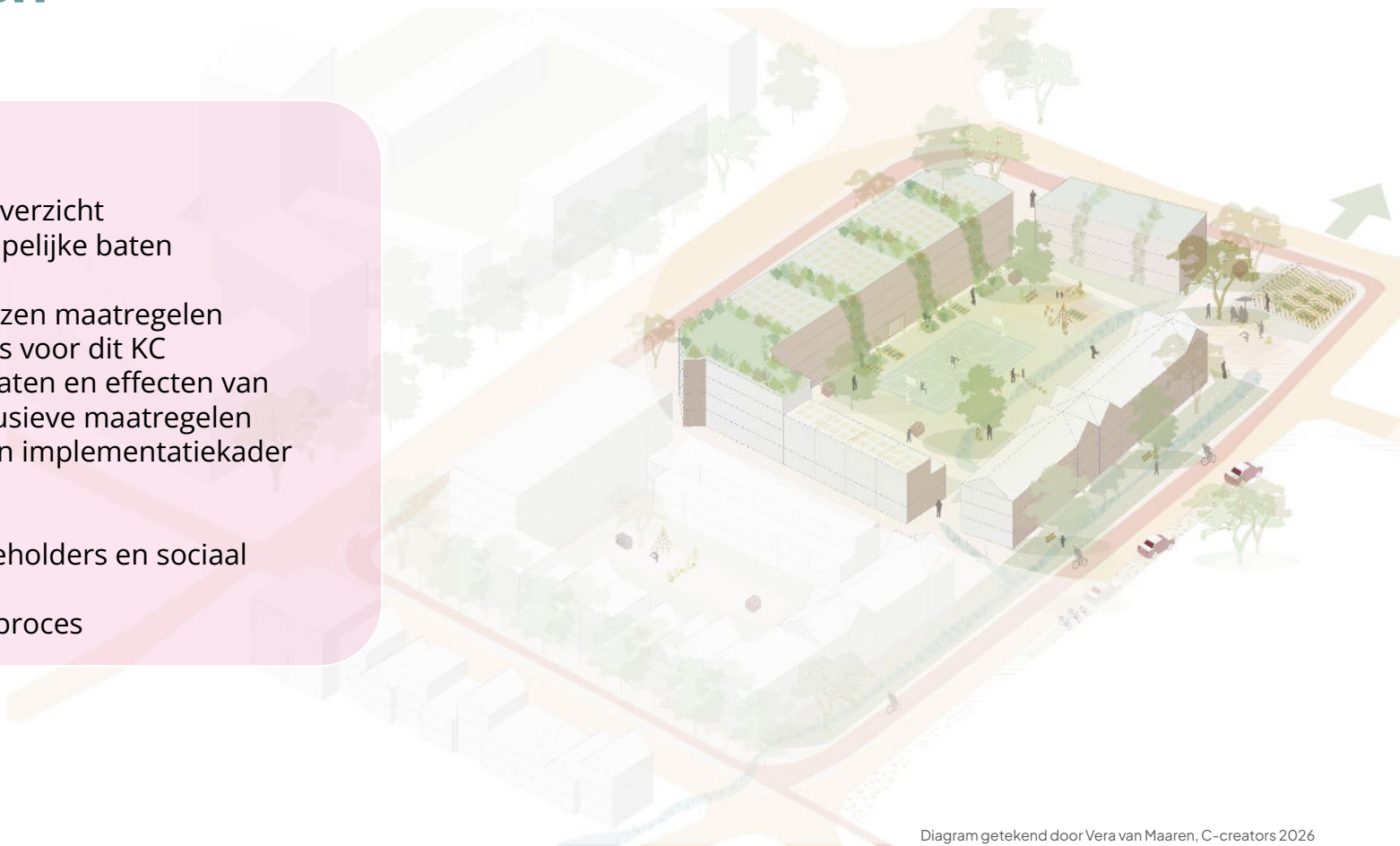
- Generiek overzicht maatschappelijke baten

Sessie 2

- uitleg gekozen maatregelen interventies voor dit KC
- oefening baten en effecten van natuurinclusieve maatregelen
- Sturings- en implementatiekader TBB

Sessie 3

- uitleg stakeholders en sociaal proces
- het ideaal proces

Generiek overzicht maatschappelijke waarden

algemeen overzicht met bronnen

- **1. Gezondere leefstijl en meer beweging:** Een groene, natuurinclusieve omgeving nodigt uit tot bewegen en buitenverblijf. Dat draagt bij aan fysieke gezondheid over de hele levensloop. Onderzoek van TNO laat bovendien zien dat bewoners van groenere wijken minder vaak een beroep doen op geestelijke gezondheidszorg. Bronnen: [RIVM - Kennisbundeling Groen en Gezondheid](#); [WHO - Urban Green Spaces and Health](#).
- **2. Lagere zorgkosten en minder ziekteverzuim:** 10% meer groen kan landelijk leiden tot jaarlijkse besparingen op zorgkosten en arbeidsverzuim van ruim 394 miljoen euro, waarvan 328 miljoen euro aan vermeden arbeidskosten, berekende het RIVM. Op wijkniveau leidt groen dichtbij huis tot een vermindering van zorgkosten van circa €10.000 per hectare per jaar en minder verzuimkosten van circa €47.000 per hectare per jaar. Deze besparingen landen bij meerdere partijen, zoals gemeenten (via de Wmo en Jeugdwet), werkgevers en zorgverzekeraars. Dat is precies waarom deze baat vaak wordt gemist: ze wordt op projectniveau berekend, terwijl ze pas zichtbaar wordt op het niveau van een heel gebied over een langere periode. Bronnen: [RIVM - De maatschappelijke waarde van een gezonde en groene leefomgeving](#); [TNO - Waardegedreven gezonde gebiedsontwikkeling](#)
- **3. Hogere verblijfskwaliteit en bredere welvaart** Groen draagt bij aan rust, comfort en verblijfskwaliteit in de dagelijkse omgeving. Dat sluit aan bij het bredere begrip van welvaart, waarin naast materiële welvaart ook gezondheid, sociale cohesie en de kwaliteit van de leefomgeving meetellen. Het PBL berekende dat dit ook financieel loont: een boom in de directe woonomgeving levert al snel €5.000 tot €10.000 extra verkoopwaarde op en woningen in groene gebieden zijn gemiddeld 4 tot 30 procent meer waard. Bronnen: [PBL - Bevorderen van brede welvaart in de regio](#); [RIVM - Handreiking samen werken aan een gezonde leefomgeving](#); [TNO - Inzicht in hoe gezond de buurt is met basisset indicatoren Gezonde Leefomgeving](#); [PBL - Bomen en woningprijzen](#);
- **4. Minder klimaatrisico's en vermeden schade** De schade van klimaatverandering is nu al aanwijsbaar en loopt op zonder aanvullende maatregelen. De hittegolf van 2019 leidde tot circa 400 extra sterfgevallen en de wateroverlast in Limburg in 2021 veroorzaakte meer dan 430 miljoen euro schade. Landelijk gaat de gezondheidsschade door zomerhitte al om een jaarlijkse kostenpost van ongeveer 1 miljard euro, en 8,1 miljoen Nederlanders wonen in overstroombaar gebied. Zonder extra risicoreductie kan de klimaatschade in Nederlandse steden oplopen tot ongeveer 70 miljard euro in 2050. Verzekeraars zien deze trend nu al terug in hun schadecijfers en pleiten voor klimaatadaptatie als norm in de ruimtelijke ordening. Bronnen: [PBL - Klimaatrisico's in Nederland](#); [Ministerie van IenM & Ministerie van EZ - Deltaprogramma 2018](#); [Verbond van Verzekeraars - Verbond van Verzekeraars in reactie op OVV-rapport: maak klimaatadaptatie de norm](#)
- **5. Minder hittestress en een comfortabeler klimaat** Schaduw van bomen verlaagt de gevoelstemperatuur met 10 tot 15 graden Celsius vergeleken met de volle zon. Op wijkniveau geldt bovendien: elke 10 procentpunt meer groen verlaagt de luchttemperatuur met ongeveer 0,5 graad. Schaduw is daarmee de effectiefste maatregel tegen hittestress in de buitenruimte. Daarnaast zorgen strategisch geplaatste bomen voor huizen voor een verlaging van verwarmings- en koelkosten met zo'n 8 tot 12 procent. Bronnen: [Hogeschool van Amsterdam - De hittebestendige stad](#); [International Society of Arboriculture - Energy conservation potential of urban tree planting](#)
- **6. Beter concentratievermogen en mentaal herstel** Onderzoek naar de relatie tussen natuur en cognitief functioneren toont een oorzakelijk verband: blootstelling aan groen bevordert het herstel van mentale vermoeidheid en verbetert concentratie. Een wandeling in de natuur zorgt voor een verbetering van het kortetermijngeheugen van 20%. Nederlands onderzoek onder negen basisscholen bevestigt dit concreet, terwijl nog altijd zo'n 60 procent van de basisscholen een volledig versteend plein heeft. Bronnen: [Frontiers in Psychology - Do experiences with nature promote learning?](#); [Vrije Universiteit Amsterdam - The impact of greening schoolyards on the appreciation, and physical, cognitive and social-emotional well-being of schoolchildren](#)

Gekozen maatregelen ahv ambitieweb

uitleg van gesprek tijdens sessie 2

1. passief bouwen

2. biobased materialen

3. flexibele en transformeerbare parkeerplaatsen
4. fietsstraat

5. doorlaatbare bestrating
6. koele plekken
7. wadi's

8. verblijfplaatsen fauna
9. natuurspeelplaats
10. natuurinclusieve infrastructuur

11. ruimte om te sporten en bewegen
12. gemeenschappelijke ruimtes
13. gemengde locaties

Waarom deze maatregelen?

Deze maatregelen zijn gekozen omdat ze meerdere opgaven tegelijkertijd adresseren. Ze combineren klimaatadaptatie, biodiversiteit, gezondheid, sociale samenhang en duurzaam ruimtegebruik, waardoor één investering meerdere maatschappelijke baten oplevert.

- **Passief bouwen en natuurlijke ventilatie** verminderen de energievraag, verlagen de CO₂-uitstoot en zorgen voor een gezond en comfortabel binnenklimaat. Daarnaast bieden ze een toekomstbestendige standaard voor nieuw maatschappelijk vastgoed.
- **Biobased en circulair bouwen** draagt bij aan een lagere milieu-impact, gezonde gebouwen en versterking van regionale ketens. Door hier beleidsmatig op te sturen, kan circulair bouwen de nieuwe norm worden.
- **Fietsgerichte mobiliteit** stimuleert gezonde en duurzame verplaatsingen, vermindert verkeersdruk rondom scholen en vergroot de verkeersveiligheid voor kinderen.
- **Klimaatadaptieve maatregelen**, zoals wadi's, waterdoorlatende bestrating en koele plekken, beperken wateroverlast en hittestress en vergroten de weerbaarheid tegen klimaatverandering.
- **Natuurinclusieve maatregelen**, zoals groen-blauwe daken, faunaverbindingen, meer groen en natuurspeelplaatsen, versterken biodiversiteit, vergroten natuurbeleving en dragen bij aan een gezonde leefomgeving.
- **Gemengde functies, sport- en beweegruimte en gemeenschappelijke voorzieningen** stimuleren ontmoeting, beweging en sociale cohesie. Hierdoor ontstaat een plek die niet alleen voor onderwijs, maar voor de hele buurt van waarde is.

Natuurinclusieve maatregelen en hun maatschappelijke waarden

Doel oefening: argumenten verzamelen maatschappelijke waarden

Oefening om lange termijn effecten in kaart te brengen

Natuur
inclusiviteit

Maatregel	Baten	Lange termijn effecten	Stakeholder
Natuurinclusieve speel-/leefomgeving 	- verbeterde schoolprestaties voor buurtkinderen - Meer bewegen en verbeterde fysieke gezondheid - minder hittestress - Contact met natuur - ontmoetingsplek: sociale cohesie - wateropvang/ klimaat adaptiviteit verhoogt - toename biodiversiteit - Koolstofvastlegging - verbeterde mentale gezondheid	- minder zorgkosten - minder klimaatschade - minder specifiek onderwijs en begeleiding - minder zorgkosten - stijgende vastgoedwaarde omliggende panden - minder onderhoud en overlast plagen en ziekten - Behoud dorpskarakter	- Schoolbesturen en leerkrachten - gemeenten - omwonenden - ouders - maatschappelijke instellingen/organisaties
(natuurinclusieve) fietsstraat / gezond fietsnetwerk 	- meer bewegen - veiligere omgeving - meer rust omwonenden - minder hittestress en wateroverlast - Toename biodiversiteit - verbeterde mentale gezondheid	- minder zorgkosten - verhoogde vastgoedwaarde - minder klimaatschade - minder auto gebruik/overlast parkeren - Behoud dorpskarakter	- omwonenden - school - leerlingen/ouders
Natuurinclusieve speel wadi 	- waterbuffering/tegen gaan droogte Natuurlijk reinigen water - Minder hittestress - bevorderen biodiversiteit - Stimuleren bewegen en spelen	- Bespaart op de aanleg en het onderhoud van ondergrondse buizen en riolen. - Verfraait de openbare ruimte - Bespaart op zorgkosten	- waterschap - school - gemeente - ouders en kinderen
Natuurinclusief dak en gevel met fauna voorzieningen 	- verbeterd binnenklimaat - bijdrage aan biodiversiteit - Esthetische waarde - Lokaal bufferen van water	- lagere energie kosten - Hogere vastgoedwaarde - verbeterde mentale gezondheid	- waterschap - school - gemeente

Sturings- en implementatiekader TBB (dus; wat kan je doen in welke fase?)

Het sturings- en implementatiekader vertaalt de toekomstbestendige thema's naar concrete aandachtspunten per fase. Daarmee biedt het een eerste handelingsperspectief voor beleid, project en beheer.

algemeen overzicht op
TBB thema's

Thema ↓ / Fase →		Beleid	Initiatief	Haalbaarheid	Realisatie	Gebruik	End-of-use
Energie		Ambitie vastleggen (energieneutraal/positief)	Energieconcept bepalen	KPI's: verbruik, opwek, piekbelasting	Borging in contracten en uitvoering	Monitoring energieprestaties	Aanpasbare systemen
Circulariteit		MPG / HNN-niveau bepalen	Materiaalstromen inzichtelijk	KPI's: MPG, % biobased, losmaakbaarheid	Borging via PvE en inkoop	Levensduur en onderhoud	Hergebruik materialen
Mobiliteit		Mobiliteitsnormen en visie	Gebruikers en mobiliteitsprofiel	KPI's: parkeerdruk, modal split	Inrichting conform afspraken	Gebruik deelmobiliteit	Herprogrammeren ruimte
Klimaat adaptatie		Eisen water, hitte, droogte	Gebiedsstresstest	KPI's: waterberging, schaduw, infiltratie	Realisatie klimaatmaatregelen	Beheer en functioneren	Robuuste systemen
Natuur Inclusiviteit		Groennorm, biodiversiteitsbeleid	Omgevingsscan flora/fauna	KPI's: groen/m², soorten	Integratie maatregelen (nestkasten etc.)	Beheer met bewoners	Behoud ecologische waarde
Gezonde leefomgeving		Gezondheidsdoelen (bv. beweegnorm)	Analyse gebruik en doelgroepen	KPI's: beweging, lucht, geluid	Inrichting openbare ruimte	Gebruik en beleving	Behoud kwaliteit
Sociaal		Doelen voor inclusie en gemeenschap	Inzicht in bewoners	KPI's: participatie, veiligheid	Placemaking en ontmoeting	Communityvorming	Sociale cohesie

CONCEPT
mei 2026
altijd af, nooit klaar

CONCEPT
mei 2026
altijd af, nooit klaar

- **Wiederholungsfragen:**
 - Welche Aufgaben hat das Immunsystem?
 - Abwehr gegen Infektionen
 - Überwachung des Körpers auf Tumoren
 - Regulation der Gewebehomöostase
 - Welche Zellen sind an der Immunantwort beteiligt?
 - Makrophagen
 - T-Lymphozyten
 - B-Lymphozyten
 - Mastzellen
 - Eosinophiler Granulozyten
 - Neutrophiler Granulozyten
 - Basophile Granulozyten
 - Thrombozyten
 - Fibrozyten
 - Endothelzellen
 - Epithelzellen
 - Keratinozyten
 - Melanozyten
 - Fibroblasten
 - Mastzellen
 - Eosinophiler Granulozyten
 - Neutrophiler Granulozyten
 - Basophiler Granulozyten
 - Thrombozyten
 - Fibrozyten
 - Endothelzellen
 - Epithelzellen
 - Keratinozyten
 - Melanozyten
 - Welche Zellen sind an der Immunantwort beteiligt?
 - Makrophagen
 - T-Lymphozyten
 - B-Lymphozyten
 - Mastzellen
 - Eosinophiler Granulozyten
 - Neutrophiler Granulozyten
 - Basophiler Granulozyten
 - Thrombozyten
 - Fibrozyten
 - Endothelzellen
 - Epithelzellen
 - Keratinozyten
 - Melanozyten
 - Fibroblasten
 - Mastzellen
 - Eosinophiler Granulozyten
 - Neutrophiler Granulozyten
 - Basophiler Granulozyten
 - Thrombozyten
 - Fibrozyten
 - Endothelzellen
 - Epithelzellen
 - Keratinozyten
 - Melanozyten

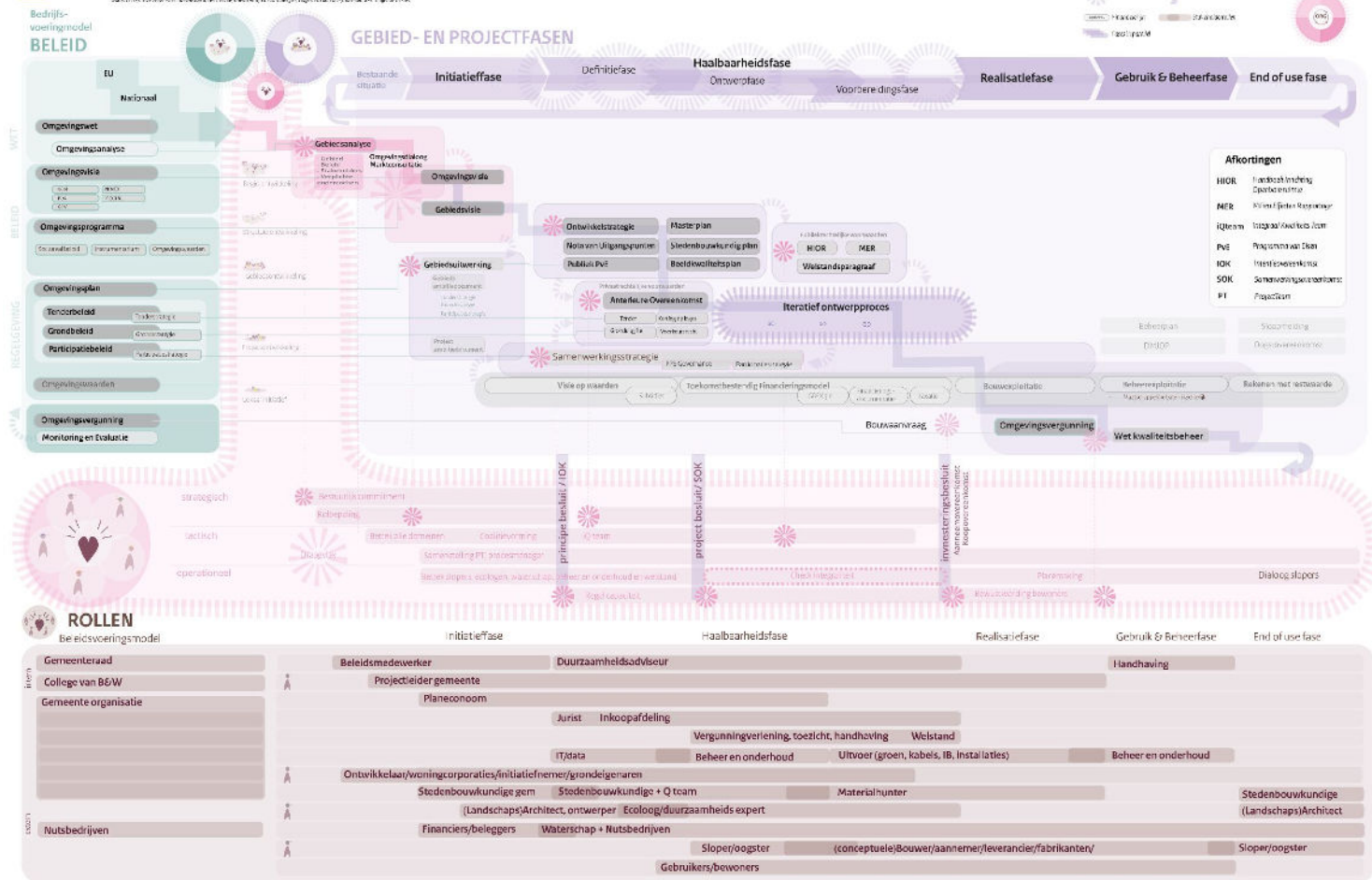

*Sectoraal beleid
samenkomen, nieuwe
manier van werken
onder omgevingswet.*

Gebieds- en projectfasen zijn kortcyclisch en iteratief, in plaats van lineair en gefaseerd.

Betrek alle relevante rollen vroegtijdig in het proces.

*Regel zowel capaciteit,
taakhouders en
verantwoordelijkheden
vanaf het begin integraal*

© 2005 Blackwell Publishing Ltd, *Journal of Internal Medicine* 258: 105–112

Managementsamenvatting traject KC Dronten natuurinclusief

Dronten staat voor de vervanging van meerdere scholen en sportvoorzieningen. In dit traject hebben we onderzocht hoe de gemeente maatschappelijk vastgoed natuurinclusief en toekomstbestendig kan ontwikkelen. Met de praatplaat Toekomstbestendige gebiedsontwikkeling als rode draad hebben we in interactieve sessies samen het projectproces doorlopen, ambities benoemd, maatregelen gekozen en de betrokken partijen in beeld gebracht. Deelnemers namen daarbij hun eigen rol in het proces aan. Zo werd voelbaar waar keuzes worden gemaakt, waar ambities onder druk komen en wie op welk moment nodig is. Het traject leverde een eerste Drontse blueprint op voor de ontwikkeling van maatschappelijk vastgoed, die toepasbaar is op toekomstige projecten.

Drie geleerde lessen

1. **De ambitie is er, het houvast nog niet.** Deelnemers delen een duidelijke ambitie op groen, leefbaarheid en sociale samenhang. Het beleid bevat vooral wensen en weinig concrete eisen. Daardoor hangt natuurinclusiviteit nu sterk af van persoonlijke motivatie en loopt de ambitie het risico onderweg te verdwijnen.
2. **Maatschappelijke waarde maakt keuzes uitlegbaar.** Door samen de effecten van maatregelen te bespreken, zagen deelnemers dat één ingreep meerdere doelen tegelijk dient: een groen schoolplein zorgt voor verkoeling, waterberging, biodiversiteit, beweging en ontmoeting. Dat gaf hen argumenten om ambities te verdedigen richting bestuur en partners.
3. **Samenwerken vraagt om een ander proces.** Toen deelnemers de betrokken partijen in de tijd uitzetten, werd zichtbaar hoeveel mensen iets toevoegen: kinderen, ouders, omwonenden, groenbeheer, ecooloog en schoolbestuur. Een bredere kring maakt plannen beter, maar vraagt ook om meer gezamenlijke leer- en beslismomenten en ruimte om bij te sturen.

Wat is natuurinclusief ontwikkelen van maatschappelijk vastgoed?

Natuurinclusief ontwikkelen gaat over het maken van leef- en werkomgevingen waarin mensen én dieren kunnen groeien en bloeien. Het is een vorm van toekomstbestendig bouwen waarbij een gebouw en de omliggende openbare ruimte bijdragen aan de lokale biodiversiteit. Dat doe je met ecologische oplossingen, hoogwaardige habitats en groenblauwe structuren. Daarbij staat een gebouw nooit los van zijn omgeving: stad, buitengebied en natuur hangen met elkaar samen. Voor maatschappelijk vastgoed betekent dit dat een school of sportvoorziening met het schoolplein en de openbare ruimte eromheen een bijdrage levert aan natuur, klimaat en een gezonde plek om te leren, spelen en ontmoeten.

Een natuurinclusief resultaat vraagt ook om een sociaal proces. De mensen die de plek gebruiken en beheren, zoals kinderen, ouders, omwonenden, school en groenbeheer, denken vanaf het begin mee. Zo sluit de inrichting aan op het dagelijks gebruik en blijft de natuurwaarde ook na oplevering behouden. Voor maatschappelijk vastgoed betekent dit dat een school of sportvoorziening, samen met het schoolplein en de openbare ruimte eromheen, bijdraagt aan natuur, klimaat en een gezonde plek om te leren, spelen en ontmoeten.

